



**LAW HUB DEVELOPMENT AND ADVOCACY
CENTRE**

**DOKAR GUDANAR DA SHARI'UN LAIFUFFUKA
TA JIHAR KANO (ACJL) TA SHEKARAR 2019**

Mai saurkin karanta

tare da tallafi daga



ABUBUWAN DAKE CIKI

Gabatarwa

BABI NA DAYA: KAMA MUTANE

BABI NA BIYU: IKON LAUYAN MAJALISA

BABI NA UKU: KA'IDOJIN GURFANAR DA MASU

LAIFUKA

BABI NA HUDU: BELI

BABI NA BIYAR: GARANTIN BINCIKE

BABI NA SHIDA: IKON NA ALKALAI

BABI NA BAKWAI: IKON NA ALKALAIN

MAJISTARE

BABI NA TAKWAS: IKON NA MASU BINCIKE DA

'YAN LAYAN SHARI'A

BABI NA TARA: BIYAYYA GA WAJIBI NA

RAHOTO NA WADANNAN MUTANEN

BABI NA GOMA: WASU MUHIMMAN TANADI

KAMMALAWA



DOKAR GUDANAR DA SHARI'UN LAIFUFFUKA TA JIHAR KANO (ACJL) TA SHEKARAR 2019

GABATARWAR

Fahimtar ACJLN

An gabatar da Dokar Shari'a ta Laifuka (ACJA) a shekara ta 2015 a matakin tarayya a Ƙasar Nigariya don a magance kasawar tsohuwar dokar da ta shafi shari'a ta laifuka. Bayan haka, jihar Kano ta amince da nata Dokar gudanar da ta Shari'a laifuffuka (ACJL) a shekara ta 2019. Ta samu kwarin daga ACJA don tabbatar da daidaito.

Manufofin wa nan dokar ACJL na jihar Kano sobo da ya magance tsawon lokaci da ake samu ta wurin shari'a laifukka, kare hakkin dan-Adam, da yakin ƙarin laifi, da kuma hana jami'an tsaro cin zarafin.

Dokar na gabatar da mata kai kiyaye hakkin waƙanda aka yi wa laifi wato victims, kuma yana ba da wasu hanyoyin yin hukunci da ba da zuwa gidan yari ba. Ta wajen kawar da tsohon dokar tsarin shari'a, ACJL tana gudanar da shari'ar laifuka a jihar Kano kuma ta samar da takaitaccen



bayani mai gamsarwa ga jama'a. Wannan dokar yana aiki azaman hanya mai mahimmanci, yana taimaka wa mutane su tsai da shawarwari masu kyau da kuma su dauki mata kai da suka dace.

Manufar ACJL

Babban manufar dokar dai ita ce cimma wasu bukату na musamman na gudanar da shari'ar laifuka a jihar Nasarawa.

Wadannan sun haɗa da ingantaccen gudanar da cibiyoyin shari'ar aikata laifuka, tabbatar da aiwatar da adalci cikin gaggawa, kare al'umma daga aikata laifuka, da kiyaye haƙƙi da muradun waɗanda ake tuhuma, waɗanda ake tuhuma, da waɗanda abin ya shafa.

Wadannan sun haɗa da ingantaccen gudanar da cibiyoyin shari'ar aikata laifuka, tabbatar da aiwatar da adalci cikin gaggawa, kare al'umma daga aikata laifuka, da kiyaye haƙƙi da muradun waɗanda ake tuhuma, waɗanda ake tuhuma, da waɗanda abin ya shafa.

Dokar ACJL tana magance batutuwa da yawa da suka shafi tsarin shari'ar laifuka. Ya ba da hanyoyyin kama da tsarin mutume da kuma hanya nema beli, mata kai don



hana laifuka, da kuma dokoki game da yin shari'a mai kyau har da ba da shaida da kuma gwajin shaida.

Dokar ta tabbatar da cewa za a kare dukiyoyi da mutane da laifukin ya sa'fe su, kuma ta ba da damar yin cinikin matsala da kuma biyan diyya ga wadanda aka aikata mi shi laifuka.

Ƙari ga haka dokar ta kafa hanyoyin don yanke hukunci tare da ba zaman gidan yari.

Akwai wani kwamiti mai kula da ta yaya ake aiwatar da dokar don inganta gaskiya da rikon amana.

Yana da muhimmanci dauke 'yan al'ummar Jihar Nasarawa su san dokar domin tana alaka da hakkinsu da kuma zaman lafiyarsu.

Kotun shari'a laifukka a jihar Kano (Sashe na 6-24)

ACJL ta Jihar Kano na amince da nau'o'i kotunan laifuka daban-daban, kamar babbar kotuna, kotunan shugaban majistare, manyan majistire, da na kullun dake da maki daban-daban, da kotunan shari'a musuluncida dai sauransu.

Kowace kotu tana da takamaiman hurumin gwada laifuffuka a farkashin Tsarin Penal Code ko wasu



dokokin da suka dace. Alal misali, ikon hukumcin kotun shugabban magistare na matakin farko ya shafi laifukan da suka hada da hukuncin zaman gidan yari na shekaru goma sha huɗu ko kuma karfafa da ba ta wuce N300,000 ba. Kamar yan da babban Alkalin majistare na sashen biyu yana gudanar da laifuffuka da horo na zaman gidan yari har zuwa shekaru goma sha biyu ko kuma karfafa da ba ta wuce N200,000 ba. ACJL tana tabbatar da cewa kotun da ta dace yana saurari laifuffuka bisa la'akari da girman laifin da kuma ikon da aka ba kowane matakin majistare.

BABI NA DAYA

KAMA MUTANE

Babu kama wani mutume don wani aiki da ba laifi ba (Sashe na 31):

Bisa ga Shafuffuka 31 na ACJL, an tabbatar da cewa bai kamata a kama mutane don ayyukan da ba laifi ba ne. Wannan sashen na nufin cewa idan wani da bai biya kudin haya, hakki na bashi, ko kuma ya saka hannu a jayayya ta kasa, bai kamata a kama shi ba.



Maimakon haka, ya kamata mutanen da suke fuskantar irin waɗannan batutuwan su nemi shawara ta hanyar shari'a da ta dace, wato, tsarin kotu, don su sami shawara da ta dace.

Ikon kama mutum (Sashe na 41-47)

Bisa ga sashe na 18-28 na ACJL, jami'an 'yan sanda da sauran mutane suna da ikon yin kama

Idan aka aikata wani laifi a gaban mutumen ko kuma akwai imani da cewa za a aikata laifin, mutumen yana da ikon kama wanda ake tuhunan don ya mika shi ga jami'in 'yan sanda ko kuma ya kai mutumin ofishin 'yan sanda da ke kusa.

Lokacin da aka kama, ana buƙatar wanda aka kama ya ba wa ɗan sandan sunansa, adireskinsa, da sauran bayanan da suka dace.

Idan 'yan sanda suka kasa daukar mataki a kan mutumin da aka kam, mutumin da ya yi kama na iya kai rahoton laifin ga Alkali Majistare koda ba tare da lauya ba.

A kari bayyani, mutane suna da ikon kama wani da ke lalata dukiyar jama'a ko na masu zaman kansu. A cikin yanayin da Alkali, Majistare, jami'in 'yan sanda, ko wani



mutum ya bukaci taimako wajen kama mai aikata laifi, aikin sauran mutane ne su taimaka a kama wanda ake zargin da kuma hana shi tserewa.

Yadda ake kama mutum (Sashe na 25-30)

Sashi na 25 zuwa 30 ya bayyana tsarin yin kama, tare da ko ba tare da sammacin kamawa ba. Idan mutum ya kyale a kama kansa cikin kwanciyar hankali da kuma ba tare da juriya ba, babu bukatar kamewa ta jiki kamar tabawa ko daure hannu.

Jami'in dan sanda ko wanda ya yi kamun dole ne ya sanar da wanda ake zargin dalilin da aka kama shi nan da nan sai dai idan an kama wanda ake zargi a kan aikata laifin ko kuma ya yi gudu gidan yari. Idan haka ya faru, babu wata bukata ta bayar da bayani nan da nan.

Bayan an sanar da dalilin kamawa, dole ne mai kamawa ya sanar da wanda ake tuhuma hakkinsa a karkashin doka. Waɗannan haƙƙoƙin sun haɗa da zaɓin yin shiru ko guje wa amsa kowace tambaya har sai an tuntubi lauya ko wani amintaccen mutum, da yancin neman shawara daga lauya kafin yin wata magana ko amsa tambayoyi, da yancin neman wakilcin shari'a ko da ba zai iya ba.



Hukumar Taimakon marasa karfi a fannin Shari'a wato Legal Aid Council of Nigeria ne na da hakkin ba da wakilci na shari'a. Kuma hakkin 'yan sanda ne ya gaya wa dan uwan wanda ake zargin sa ko danginsa game da kamawar, kuma bai kamata a sa wanda ake zargin ya biya kudin wannan sanarwar ba.

Hakkin ‘yan sanda na yin bincike (Sashe na 35-36)

Sashe na 35 zuwa 36 sun yi magana game da hakkin dan sanda na yin bincike. Idan mutum, ko dan sanda da ke da takardar kamawa ko kuma yana da ikon kamawa, ya yi imanin cewa wanda ake zargi da niyyar ya shiga wani wuri, suna da hakkin su shiga wurin don su nemi wanda ake zargin.

Idan mutumin da ke kula da gidan ko kuma wanda yake zama a wurin ya hana shigawa bayan ‘yan sandan sun bayyana kansu ko kuma su nuna masa sammancin, dan sandan zai iya shiga gidan, da karfi har zai iya hada da fasa kofar. Amma wannan iznin yana aiki ne kawai lokacin da aka hana shigar.

Idan mutumin ya shiga gidan mata da ba sa fitowa cikin jama'a ko kuma so na bin al'adun gargajiya ko na addini



da ke bukatar kunya. Dole ne mutumin da zai kama shi, idan namiji ne, ya ba da sanarwar kafin ya shiga gidan kuma ya ba matan lokaci su rufe kansu ko kuma su boye. Wannan sanarwar da ake bukata ba ta da amfani idan wanda za yi kamawar mace ce.

Kamawa dangin wadanda ake zargi (Sashe na 30)

A karkashin sashe na 30 na ACJL, an bayyana cewa ba za a iya kama dangin wanda ake zargi ba idan ba a samu wanda ake zargin ba ko kuma ba za a iya samunsa ba (wato haramunne a kama wani mutuum a madadin wanda ake zargi).

Dokar ta hana ‘yan sanda su kama mutanen da ke da alaka da wanda ake zargi idan ba su da hannu a cikin laifin.

Idan aka kama mutum a ta hanyar da ba ta dace ba, suna da 'yancin neman diyya ta hanyar shari'a.

Yadda za a bi da mutane da aka kama (Sashe na 31)

Sashi na 31 ya nanata cewa ya kamata a bi da wanda aka kama ta hanyar daraja doka ba ta dauke shi a matsayin mai laifi ba har sai kotu ta tabbatar da laifinsa.



Yana da muhimmanci a gane zato na rashin laifi kuma a dauki mutanen da aka kama a matsayin mutane, ba dabbobi ba. An haramta azabtar da wadanda ake zargi.

Idan mutumin da ya kama shi ya taka dokokin wannan Dokar ko kuma dokokin Najeriya game da yadda ake bi da wadanda ake zargi, wanda aka kama ko danginsa na da damar neman diyya ta hanyar shari'a.

Binciken wanda ake zargi (Sashe na 32(3))

Sashe na 32 ya bayyana hanyar da ta dace don bincike wanda ake zargi, yayin da 'yar sanda mace za ta bincika macen da ake zargi. Ya kamata dan sandan da ke binciken ya yi amfani da karfi ne kawai idan ya dace ne. Idan wanda ake zargi ya ba da haɗin kai, ba a bukatar yin amfani da karfi. Bai kamata a cire kayakkin wanda ake zargi ba idan babu dalilin cire wa. Idan an ba mutumin da ake zargi ya yi laifi beli za a iya yin bincike kawai idan kwai daidai gaskatawa ya saka kayan sata, kayan jikinsa ko abin da ke da lahani da abubuwa da suka shafi laifi, ko kuma abubuwa da ake bukata don a yi bincike.



Hanyaryoyin yi binciken Wanda ake zargi (Sashe na 32)

Sashe na 32 ya bayyana hanyoyin da suka dace don binciken wanda ake zargi. Dan sandan da ke gudanar da bincike ya kamata ya yi amfani da karfi idan ya zama dole ne kawai. Idan wanda ake tuhuma yana da hadin kai, babu bukatar yin amfani da karfi. Bai kamata a cire tufafin da ake zargi ba, kuma babu dalilin tube wanda ake tuhuma tsirara ko wani bangare tsirara. Idan an ba da belin wanda ake tuhuma, bincike yana da garantin ne kawai idan akwai ingantaccen imani cewa ya mallaki abubuwan sata, kayan aikin tashin hankali, abubuwa masu guba, abubuwan da ke da alaƙa da laifin, ko abubuwan da ake bukata don bincike.

Tsarin Bayan An Kama (Sashen 37, 38 & 40)

Idan an kama wanda ake zargi, nan da nan za a kai shi ofishin ‘yan sanda. A wurin, za sanar da shi game da laifin da ake zargin a yaren da yake fahimta. A cikin sa'o'i 48 bayan da aka yi kamawar ya kamata jami'in 'yan sanda ya rubuta muhimman bayanai game da batun laifin, da kwanan wata da sunan wurin da aka kama, da kuma



kowane bayani da ya dace wanda kamar hotunan yatsa shi.

An ba wanda ake ake zargin yana da damar Magana da lauyansa a gaban wani' dan sanda, Haka yana tabbatar da cewa ya sami shawarwarin doka tare da fahimtar hakkokinsa.

A na kuma yarda su tattauna da yan iyalansu ko abokansa da za su iya taimaka a wajen karbin beli da kuma sauran taimoko a lokacin.

Idan wanda ake zargin yana so ya ba da bayani, ya kamata rubuta shi sosai. Ana rubuta wannan akan bidiyo (ana yin amfani da fassara kama waya) a gaban lauya ko kuma kowane mutum da wanda ake zargi ya zaɓa. Idan wanda ake zargi bai fahimci Turanci ba, dole ne mai fassara ya sake rubuta kuma ya sake karanta bayanin a cikin yaren da yake fahimta. Dole ne mai fassara ma ya sa hannu kuma ya rubuta sunansa, adiresheinsa, aiki da kuma alkaluman tarho a cikin furcin.

Magana game da beli da tsare wadanda ake zargi

Sashi na 49 na dokar ya yi bayani game da yadda za a bayar da beli da tsare wadanda ake zargi. Idan aka kama

tare da tallafi daga



wanda ake zargi da ba tare da takardar sammacin aikata laifin da ba na babban laifi ba, dole ne 'yan sanda ya yi bincike a kan batun kuma ya bar wanda ake shakka ya ba da karar a cikin sa'o'i 24. Idan ba zai yiwu ba a kai su gaban kotu nan da nan, wannan dan sandan yana da ikon sake mutumin da ake zargin akan alkawari. Amma, idan aka dauki laifi a matsayin babban laifi, za a tsare mutumin da ake zargi a gidan yari. Za a iya tura ma batun ga Lauyan Majalisa don shawara a shari'a, kuma dole ne a gabatar da wanda ake shakka a gaban kotu a lokacin da ya dace.

Yaya za'ayi da kayayyakin da aka samu a jikin wanda ake zargi (Sashe na 33)

Sashi na 33 yana buƙatar yin rikodin bayani na mutumin da ake zargi da sauri da kuma halittar duk wani kayyakin da aka samu a jikin shi.

Dole dan sanda da wanda ake zargi su sa hannu a kan takardar rahoton wadannan kayayyakin, haka suna jaddada takarda ya dace abubuwan da aka samu. Dokar ta baiwa wanda aka kama, wakilinsu ko kuma wanda aka kayyade damar samun kwafin takardar.



Idan an kwace dukiyar, akwai tanadin da ya magance za mai da shi ko sakewa. Idan dan sandan ya ki mayar da dukiyar ga mai shi ko kuma wanda yake so, za a iya kai rahoto ga kotu wadda zai bincika gaskiyar lamarin sannan ta ba da umarnin a mayar da shi idan ba da alaka da laifin. Karin bayyani, idan an saki wanda ake zargi saboda rashin isassun shaidu, duk wani abu da aka kwace ya kamata a mayar da duk wani abin da aka kama sai idan ya yafi laifi ba ko kuma ribobin abin daga laifin.

BABI NA BIYU

IKON LAUYAN MAJALISA

Ikon Lauyan Majalisa ya kawo tuhuma (Sashe na 121)

Babban Lauyan Majalisa na da ikon fifita tuhuma a kowane kotu game da laifi da kowace doka ta kafa. Za a iya kawo waɗannan zargin a kotun da ya dace. A ƙarin magana, Lauyan Majalisa yana da iya ba da ikonsa ga wasu mutane da aka ba da iko, kuma hakan zai ba su damar shigar da kara a madadin Lauyan Majalisa.

Bayar da shawarar shari'a da kuma umurni ga 'yan sanda (Sashe na 122)

A cikin wannan sashe, lauyan Majalisa yana da ikon ba da shawara shari'a da umarni ga 'yan sanda da kuma sauran kungiyoyin masu yin biyayya da doka. Wadannan umarnin sun shafi laifuffukan da aka kafa ta dokoki da Majalisar Dokokin Jiha. Idan aka ba da shawarar shari'a ko kuma umurni a shari'a sa'ad da ake yin shari'a don laifi, dole Lauyan Majalisa ko kuma lauyan gwamnati ya aika wa kotun da ke kula da shari'ar.

Kari ga haka, lauyan majalisa na da iko ya nemi fayil na shari'a daga wurin 'yan sanda ko wasu kungiyoyi don batutuwan da suka shafi laifuffukan da dokokin Majalisar Dokokin Jiha suka kafa, kuma an bukaratar wadannan kungiyoyin su ba da fayil na shari'a da aka roka nan da nan.

Shari'a ta Laifuffuka (Sashen na 123)

Lauyan Majalisa ko kuma dan'uwa da ke Dakin yin Sharia'a wato ministry da kuma sashensu ne zai iya yin alamu. Kari ga haka, mai shari'a da Lauyan Majalisa ya



ba da izini ko kuma ya ba da izinin yin shari'a da wannan Doka ko kuma kowane doka na Majalisar Dokokin Jiha Kano za ta iya yin shari'a. Yana da muhimmanci a lura cewa duk da ikon Lauyan Majalisa a shari'a da sauran kungiyoyin ma su shari'a, 'yan sanda sun a da ikon yin shari'a. Sashe na 123 (1) ya kuma yarda da 'yan sanda su yi shari'a ga kowane laifi da kowane Kotun Majistare.

Yankewa Shari'o'i na Laififfuka

Sashen na 124 ya ba Lauyan Majilisa ikon ya daina shari'o'in laififukka kafin a yi hukunci, kuma hakan ya sa aka fitar da wanda aka zargin kuma aka sake shi daga gidan yari ko kuma a soke beli. Amma, za a iya yin shari'a na gaba domin hujjoji iri daya.

Sashi na 125 ya baiwa mai gabatar da kara damar janye tuhumar a lokacin shari'a, sakamakon haka za a haifar da sallamar wanda ake kara ko kuma a sake shi bisa lokacin da aka cire shi.

Masu gabatar da kara na kansu za su iya fuskantar kuɗi idan suka janye, amma ba a hana shari'ar ta gada ba sai an fada hakan.



BABI NA UKU

KA'IDOJIN GURFANAR DA MASU LAIFUKA

Shari'a kan Sakewa (Sashen 295-301)

Yadda ake mai da mutumin da ake zargi kafin a yi masa shari'a ya kunshi gabatar da shi a gaban Majistare wanda ba shi da ikon yin shari'a. Dole ne mutumin da ya gabatar da batun ya ba da dalilai masu muhimmanci na saka mutumin a gidan yari. Idan Majistare ya tabbata cewa ya na da amfani a saka wanda ake zargi har sai a karfi shawarar shari'a daga Lauyan Majalisa da kuma shari'a a gabartawa da shi gaban kotun da ya dace, za a iya saka wanda ake zargin a kan kwana 21 da farko, kuma za a iya yin karin kwanaki 14 idan ana bukatar hakan.

A duk wannan lokacin, wanda ake zargin zai iya neman belin, kuma idan ba a tuhume su a cikin lokacin da ake kayyade ba, kotu za ta bayar da belin shi. Kotun dai ta yi aiki ne bisa shawarar da babban Lauyan kasar ya bayar, kuma idan aka bai wa wanda ake zargi shawara cewa ba shi da shari'a, dole ne a sake shi nan da nan. Kotu tana da ikon bayar da umarci wanda ake zargin da kuma bayar da wasu umarni da ake bukata a lokacin zaman gidan yari,



kuma idan an saka wanda ake zargin a gidan yari bisa wannan doka, za a ci gaba da tsare shi a gidan yari ko kuma wani wurin da ya dace.

Farawa

Da zarar an kai wanda ake zargi kotu, sai a kira shi mai kare kanshi amma ba wanda ake zargi kuma ba (Sashe na 356). Ana iya fara shari'ar laifi a Kotun Majistare ko Babban Kotun.

Mai gabatar da kara da lauyan wanda ake tuhuma suna musayar duk wasu takardu da shaidun da za su yi amfani da su a cikin shari'ar, tsarin da aka sani da kaddamarwa (Sashe na 348).

Sashe na 364 ya ba da shawara cewa za a iya rikodin shari'ar kotu ta hanyar lantarki da kuma yan da ana fadar magana soboda a karshen kowace rana shari'ar za a buga rubutun wannan rikodi don Alkali ko Magistare da ya yi shari'ar ya tabbatar kome kwari ne.

Hanyoyi dabam dabam na Kafa Shari'a ta Laifi (Sashen 126):



Za a iya fara shari'ar laifuka a Jihar Kano ta hanyoyi daban daban, kamar A kotun Majistare, ta hanyar tuhuma ko kara (da rantsuwa ko ba tare da rantsuwa ba), ko kuma rahoton bayani na farko; A cikin Babban Kotun, ta hanyar dora laifi ko a madalin Lauyan Majalisa.

A kari, za a iya soma zargin a kotu bayan aka yi wa wanda ake zargi shaidar karya wato perjury a kotun da ke farkashin ACJL. Sauran hukumomin da ke shigar da kara su ma suna da ikon shigar da kara, kamar yadda masu gabatar da kara masu zaman kansu suke da shi. Kari ga haka, ana iya kaddamar da shari'a bayan karɓar karar daga wurin Babban Lauya.

Yadda Za a Yi Shari'a a Kotun Majistare (Sashe na 127):

A Kotun Majistare, ana iya fara shari'ar laifuka ta hanyoyi daban-daban. Hanya ta farko ita ce ta gabatar da wanda ake tuhuma ba tare da izini ba a gaban kotu. Dole ne a gabatar da takardar tuhumar da ke nuna sunan wanda ake zargin, adireshinsa, shekarunsa, jima'i, aikinsa, da kuma tuhumar da ake yi musu, tare da lokaci da wurin da aka aikata laifin.



Hanya ta biyu za a iya amfani da ita bayan samun Rahoton Bayanin Farko daga 'yan sanda kan laifin da ya ba da damar kamawa ba tare da izini ba kuma yana farkashin ikon kotu inda ofishin 'yan sanda yake. Rahoton ya kamata ya kunshi cikakkun bayanai game da laifin kuma jami'in 'yan sanda da ke kula da lamarin ya sanya hannu.

Hanya ta uku ita ce ta hanyar kai kara zuwa kotu, tare da rantsuwa ko ba tare da rantsuwa ba, ana zargin cewa an aikata laifin da ake zargin wanda za a iya tilasta shi ya bayyana a gaban Majistare. Ya kamata aikace-aikacen ya kasance tare da karar, neman a ba da sammaci ko sammacin kama wanda ake zargi. Dole ne mai gabatar da kara ya yi wa wanda ake tuhuma kwafin takardar tuhumar a cikin kwanaki bakwai na gabatar da karar, ko kuma kamar yadda kotu ta ba da izini. Ya kamata a soma shari'ar zargin da aka yi a hanyar farko da ta biyu a cikin kwanaki 30 daga saka hannu, kuma ya kamata a gama shari'ar wanda aka dauki a cikin lokaci mai kyau.

Idan shari'ar ba ta soma ba cikin kwanaki 30 ko kuma ba za ta kasance ta cika ba har bayan kwanaki 90 da aka fara shari'a, dole ne Kotun ta ba da bayani game da zargin da



kuma dalilan batar lokacin zuwa urin babban Alkali ko Grand Kadi, kamar yadda shari'ar take.

Tabbatar da Gabatar da Mai kare kanshi a Kotu.

Kotun tana da ikon umurci mai laifi ya bayyana a kotu ta hanyar takardan kira.

Ba laifi ba ne mai laifi ya yi rashin biyayya ga umurnin kotu, kuma idan suka yi hakan, za a sake kama su kuma a kai su kotu da farfi (Sashe na 130-131).

Yaya kotu zata sanya shaidu zuwa kotu

Hakki ne akan kowane 'dan kasa na gari da ya shaida faruwar aikata wani laifi ya bayar da shaida a gaban kotu. Idan mai shaida ya ki bayar da shaida, za a iya ba da umarnin kotu da ake kira subpoena, kuma rashin bin wannan umarni bai dace ba.

Za a iya kama shaidu da suka yi rashin biyayya ga umurnin kotu kuma a kai su kotu da farfi (Sashen 247-256). Idan wani shaida ya yi karya ga kotu, ana daukansa da karya, kuma za a yi wa shaidar zargin wannan laifi kuma a dauki laifofinsa (Sashen 347).

Tuhuma

Da zarar a shigar da kara, sai a gayyaci mai kare kanshi zuwa kotu kuma a sanar da shi laifin da ake zargin shi da aikatawa. Za kuma a tambayi mai kare kanshi akan ya amsa cewa ya aikata wannan laifin ko bai aikata ba. Idan ya amsa cewa shi bai aikata ba, to daga nan za'a fara shari'a. Amma idan ya amsa cewa ya aikata laifin da za'ayi mishi hukuncin kisa, to kotu zata rubuta tsarin rashin laifi a kanshi (Sashen 275 da 276).

Halartan Sauraron Zaman Kotu

Sashe na 261 yana tabbatar Kowa na da damar zuwa sauraron zama a kotu. Alkali ko majistare na da damar da zai iya hana wani ko sauran jama'a zuwa kotu domin zaman sauraron wata matsala ta musamman. Sashen 262 ya ba kotu iko ya kebe mutanen da shari'ar bai shafesu ba, musamman shaidu da bas u fi shekara 18 ko kuma shari'o'i da suka shafi laifuffuka da suka shafi abubuwan jin kunya.

Yaya Kotu zata tabbatar da cewa wanda ake zargi yana zuwa kotu (Sashe na 130):



Kotu tana da ikon bayar da sammaci ko takardar kira yadda wannan doka ta bada, a kira wanda ake zargi da aikata wani laifi a cikin kowane wuri ko kuma a wajen jihar wanda ake shari'a.

Yin Korafi da batun tsari (Sashe na 131):

Mutumin da ya gaskanta cewa wani mutum ya aikata yana iya shigar da kara a gaban Majistare. Wanna Majistare na da ikon tilastawa zai iya gabatar da korafin aikata laifin ga alkali.

Majistare zai yi la'akari da zargin da ake yi wa wanda ya kai karar, kuma bisa ga ra'ayinsa, ya ki bayar da tsari kuma ya rubuta dalilansa na kin yin haka, ko kuma ya bayar da sammaci ko kuma izinin kira a yadda ya ga ya dace ya tilasta wa wanda ake kara a gaban Kotun Majistare da ke gundumar. Alkalin kotun ba zai ki bayar da sammaci ko takkadar kira saboda laifin da wanda ake zargin shi wanda za a iya kama ba tare da izinin kira ba.

Kau da ci gaba da Shari'a (Sashe na 307):



Sabon matsayin doka yanzu shi ne cewa ba za a fara jin rokor dakatar da shari'a game da manyan laifi da ke gaban kotu.

Wannan tanadin ta tsayad da bata lokaci da ake samu ga tsarin shari'ar ta hanyoyin rokor a dakatar da shari'ar kan al'amura na farko ko da ba a fara gwada muhimman batutuwan kan cancanta ba.

Gwaji da Sauri (Sashe na 390):

Za a yi ma mai kare kanshi shari'a bisa tanadin da aka yi na karbar kara da kuma hanyoyin game da amsawa laifi da kuma tsarin da aka yi masa.

Bayan an shigar da karar, mai kare kanshi zai iya faryata gaskiya ta zargin a kowane lokaci kafin a yi hukunci. Idan za a yi la'akari da irin wannan kalubalen tare da batutuwa masu muhimmanci, da kuma hukunci da aka yi a lokacin da za ba da hukunci. In dai ba za a yi la'akari da irin wannan rashin amincewa ba tare da wasu muhimman batutuwa, da kuma karamin hukuncin da aka yanke a lokacin yanke hukunci.

Bayan an gurfanar da mai kare kanshi, za a ci gaba da shari'ar a kowace rana har zuwa karshen shari'ar. Idan

shari'ar rana zuwa ba zai yiwu ba bayan an gurfanar da shi, babu wani bangare da zai iya jinkirta fiye da son biyar daga shari'a zuwa hukunci. Kuma daga shari'ar da za'a yi bazai wuce tsawon kwanaki 14 na aiki ba.

Idan ba zai yiwu ba a kammala shari'ar laifi bayan bangarorin sun kare dage shari'o'insu biyar kowannensu, tsawon da ke tsakanin jinkiri guda zuwa wani ba zai wuce kwanaki bakwai ba har da na karshen mako.

A dukan yanayi, kotu za ta iya ba da izin a bayar da kudin da ya dace don ta hana mutane yin halin dakatar da sauraron karar.

Yaya tsarin sasantawar bayan fage yake (plea bargain)

Sashi na 272 na dokar ya gabatar da shawarwarin kararraki a cikin shari'o'in aikata laifuka, ya ba mai gabatar da kara ikon bayarwa ko karbar irin wannan ciniki laifukan. Ana iya yin cinikin laifin a wasu mata kai na tsarin shari'a, amma ana bukatar izinin wanda aka yi masa laifin a batun laifuffuka da aka yiwa mutm. Mai gabatar da kara, wanda ake tuhuma, ko wakilinsu na shari'a na iya yarda a kan sharuɗɗan, gami da shawarar yanke hukunci



ko amsa laifi ga karamin laifi. Abubuwa kamar hadfin kai, tarihin aikata laifuka, nadama, da son biyan kudi ana la'akari da su wajen tantance ko cinikin roko yana cikin maslahar jama'a.

Kafin kammala yarjejeniyar, mai gabatar da kara ya tuntubi 'yan sandan da ke bincike da kuma wanda aka azabtar. Wanda aka azabtar ko wakilinsu na iya ba da labari da neman diyaa ko sakayya. Sa'an nan bangarorin da abin ya shafa ne suka sanya hannu kan yarjejeniyar, kuma alkali ko alkali ya tabbatar da sharuddansa da wanda ake kara. Ana mayar da duk wani kadarorin da aka yi asarar zuwa ga wanda aka kashe. Koyaya, wasu laifuka, kamar ta'addanci, fyade, fashi, da sauran manyan laifuffuka, an ke bance su daga wadannan tanadin ciniki. Idan daga baya aka sanar da wanda ake tuhuma game da hukuncin da ya fi girma, za su iya ci gaba da amsa laifin ko kuma su janye su fuskanci sabuwar shari'a, amma ba za a iya yin la'akari da yarjejeniyar da ta gabata ba a shari'ar da ta biyo baya.

Hukunci



Bayan kotu ta tabbatar da kama mai kare kanshi akan laifin da ya aikata, daga nan kotu zata mishi hukunci da horon da ya dace bisa ga ACJL da dokar da ta kirkiro wannan laifin (Sashe na 302).

Idan kuma mai shigar da kara ya janye tuhumar tun kafin mai kare kanshi ya kare kanshi, kotu za ta sallami mai kare kanshi. Amma idan kotu ta zartar da cewa mai kare kanshin bashi da laifi bayan yayi bayanin kare kanshi, za a sallame shi kuma a rufe batun wannan matsalar (Sashe na 301).

Za'a Iya Saake Tsare Mutum Akan Laifi Daya Bayan an Sallame Shi

Za'a iya sake kama mutum akan laifi iri daya bayan an riga an sake shi. Amma da zarar an sallami mutum, to ba za'a sake tsareshi akan wannan laifin ba. To amma dai, za'a iya tsare shi ta wata hanyar akan wannan laifin (Sashen 125(5)).

Sabobbin hanyoyin hukunci

Dokar ACJL ta ba da wasu hanyoyi dabam dabam na daurin gidan yari, don a rage yawan mutane a gidan yari.



Wadannan hanyoyin sun hadu da biyan kudi, diyya, da kuma maido da dukiya da kotu za ta iya ba da umurni a farkashin sashe na 315, 320, da 323.

Sashi na 315 ya baiwa kotu damar bayar da diyya ga wanda laifin ya shafe su a cikin hukuncin da za ta bar, wanda ake zargi da sauran mutane da su ka aikata laifin ne za su yi biyan. Sashi na 323 ya baiwa kotu damar yin umurci diyya saboda kamawa ko tsari da aka yi ta hanyar zarge-zarge marasa tushe ko a kan karya.

Haka kuma, Sashe na 320 ta ba kotun iko ya umurci wanda aka zargi da laifi ya biya wa wadanda suka yi rauni kaya, tare da biya kuɗin jinya da hasarar da aka samu domin laifin. Wadannan tanaden dokar suna da manufar ba da gyara ga wadanda laifin ya shafe shi kuma su tabbata da adalci za a cikin tsarin shari'a laifuffuka.

Kotun na iya bayar da umurnin a bashi horon yin wasu ayyukan maimakon hukuncin da aka yanke mishi, dakatar da hukunci da hidimar al'umma a matsayin madadin kamar yadda aka ambata a ciken sashe na 436-440 da 442-444.

Amma, ba za a iya yin amfani da wadannan hanyoyin a wasu manyan laifuffuka da suka hadu da makamai,



muggayar makamai, laifuffuka na jima'i, ko kuma wadanda suka dauki shekaru fiye da uku a gidan yari.

Wani mataki kuma shi ne sakin alkawari wanda yeke ba da damar sakin fursunoni kafin a kammala hukuncinsu. Sashe na 450 ya baiwa kotu damar dakatar da sauran wa'adin zaman gidan yari ga fursunonin ma su halin kirki wadanda suka shafe akalla shekaru 15 ko kuma hukunci na rai. Mai laifin na iya samun gyara don komawa cikin al'umma yadda ya kamata.

Horon gyara hali wata hanya ce, inda jami'in gwaji ke kula da mutane kuma dole ne su bi kayyadaddun sharuɗɗan maimakon yin zaman gidan yari.

Kotun na iya canza sharuɗɗan gwaji ko kuma ya yi sallama da shi idan bai zama dole ba bisa ga rahotanni da shawarwarin jami'in gwajin.

Wadannan hanyoyi suna taimakawa wajen daidaita adalci da gyara tare da rage nauyi akan tsarin gidajen yari.

Haddi Lashin da Bulala (430-433)

Game da ACJL, akwai wasu abubuwa masu muhimmanci game da yin wasu hukunci. Domin horon Haddi lashin, kotu ta tantance lokaci, kayan aiki, hanya, da kuma wurin



da za a aiwatar da hukuncin, amma wannan ya shafi musulmi ne kawai kuma bisa ga ka'idar Penal Code. Don yin bulala, kotu ta kayyade lokaci da wurin horon, kuma ba a ba da izinin aiwatar da shi a cikin sassa ba.

Ba za a iya yi ma mata bulala ba, mazajen da aka yanke musu hukuncin kisa, ko mazan da suka haura shekaru arba'in da biyar. Ana amfani da bulalar doki na don hukuncin. Idan mai laifin ba ya cikin koshin lafiyar da za a yi masa bulala, kotu na iya ci gaba bayan ta samu ra'ayin likita ko kuma ta bayar da wani hukunci. Idan an gano yanayin da bai dace ba a lokacin bulalan, za dakatar da shi nan da nan, kuma an yanke sauran hukuncin da ya rage. Lokacin da aka zartar da hukuncin bulala ko duka, ana tambayar wanda ya yi laifin game da nufinsa na yin roko zuwa kotun gaba. Idan an kai kara zuwa kotun gaba, za a dage aiwatar da hukuncin na tsawon kwanaki goma sha biyar ko har sai kotun gaba mai jin karan ta tabbatar da hukuncin. A irin waɗannan yanayin, ana iya sakin mai laifin bisa beli har zuwa lokacin da kotun gaba za hukunci kara ko don bayyanarsa a lokacin da wurin aiwatar hukuncin.



BABI NA HUDU

BALI

Bayar da Belin Wanda ake Zargi

Bisa ga Sashe na 42 ce ana iya bayar da beli a duk lokacin da cikakken suna da adireshin wanda ake zargi suka bayyana, to za'a iya bayar da belin shi idan ya cika duk sharudan bayar da beli.

Waye Zai Iya Bayar da Belin Wanda ake Zargi

Sashe na 49 da na 50 sun bayyana cewa ' yan sanda da kuma sauran hukumomin da suke da ikon tursasa doka duk zasu iya bayar da belin wanda ake zargi, ko da akwai mai tsaya mishi ko babu daidai da yanayin shari'ar shi.

Yadda Ake Bi da Wanda ake Zargi da Bai Iya Ba da Beli da a Ofishin ' Yan sanda ba

A yanayi da ba za a iya ba wa wanda ake zargi beli a ofishin ' yan sanda ba, Sashen 168 da 169 sun ce dole ne ' yan sanda da wasu masu yin biyayya da shari'a su kai mutumin a kotun da ya dace a lokacin da ya dace.



Ikon ba da Belin ta Hukumomin Shari'a

An bayyana ikon bayar da belin a sashe na 171, 172 da 173. Idan a manyan laifuka ne da ake musu hukuncin kisa, Alkalin babbar kotu ce kadai zata ya bayar da Izzinin yin beli.

A cikin yanayi na musamman kamar rashin lafiyar mai neman wanda ma'aikatan lafiya suka tabbatar da shi a asibiti na gwamnati. Alkali na Kotun Shari'a na Musulunci zai iya bayar da belin wanda ake zargi idan shi ne ya yi shari'an wanda aka zargi. Mai kare kanshi da aka yi masa zargin laifi hukuncin gida yari da ya wuce shekara uku, bisa bukatar kotu, za a bayar da belinshi, sai dai idan akwai dalilai masu ma'ana da za a yarda cewa wanda ake zargi, idan aka bayar da belinshi zai sake aikata wani laifi; ko kuma ya gujen shari'ar shi; ko ya yi kokarin boye ko lalata shaida. A kowane hali, wanda ake zargi zai sami damar samu belinsa, sai dai idan kotu ta ga dalilan akasin haka.

Shin Mata Zasu Iya Tsayawa Wande ake Zargi don a Bayar da Beli

tare da tallafi daga





Sashe na 177 ya bayyana cewa duk wanda ya cika dukkan bukatun sharuda, namiji ko mace dole a barshi ya tsayawa kowa. Wannan tanadin yana tabbatar da daidain zarafi ga maza da mata don bayar da beli, muddin sun cika ka'idodin da ake bukata.

Sakamakon Cin Halayen beli

Idan mutumin da aka bayar da belin ya kasa cika sharuɗɗan belinsa, sashe na 175 da 185 sun bayyana sakamakon da zai biyo sobo da hakar. Idan mutumin ya ki zuwa kotu ko ofishin ‘Yan sanda yadda ake bukata, wanda ya tsaya mashi ne zai biya kudin da ake kayyade na beli. Bugu da fari kuma, mutumin da ya karya sharuɗɗan belinsa za a iya sake tsare shi don tabbatar da ci gaba da kasancewarsa a duk lokacin shari'a.

BABI NA BIYAR

GARANTIN BINCIKE

Nema garantin bincike (Section 153):

Dan sandan da ke yin bincike a cikin zarfin dokar ACJL zai iya yin nema zuwa kotun da ke wurin ikonsa don a ba



shi takkadar izinin sammanci. Wannan tsarin ya tabbatar da cewa akwai tushen doka da kuma kula da yadda ake bincika, t̄are da kiyaye ' yancin kowa da kuma kiyaye amincin binciken.

Yanayi da za a iya ba da takkadar izinin Sammanci (Sashen 154):

Idan kotu ta gamsu da bayanin rantsuwa da kuma an rubuta cewa akwai dalilai masu ma'ana na gaskata ko kuma game da wanda ya aikata wani laifi, ko kuma akwai wani abu da ya dace a gaskata da zai ba da shaida game da laifin. A kan haka Kotu na iya bayar da sammacin bincike.

Sallama da Wanda ake Zargi (Sashe na 155):

Idan wanda ya ke zamar wani gini ko kuma ya na tare da wani abu da a tsara sunan a cikin takardar sammacin, an gabatar da shi a gaban kotu kuma da ba kai karar wani laifi a kansa ba, dole kotu ta sallami mutumin nan da nan.

Alkali ko Majistare za su sa Hannun su a Takkadar Izzinin Sammanci (Sashen 156):



Dole ne Alkali ko Majistare ya sa hannu a takkadar izinin sammanci. Wannan bukata tana tabbatar da cewa ‘ yan shari'a ne masu izini ne ke gudanar da bayar da takkadar izinin sammacin.

Wanene Takkadar Izzin Sammanci ke Nunawa (Sashen 157):

Ana iya ba da umarnin bincike ga mutum ɗaya ko mutane da yawa, kuma za a iya aiwatar kowane da shi. Wannan tanadi yana ba da damar sassauci a cikin aiwatar da izinin sammacin.

Lokacin da za'a iya bayar da takkadar izinin bincike da kuma aiwatar da shi (Sashe na 158):

Za a iya bayar da takkadar izinin sammacin da aiwatar da shi a kowane lokaci, har da Lahadi da kuma da ranakun hutu.

Ta Yaya Mutum da Ke Kula da Wurin da aka Rufe don Ya Ba Da Izzin Shiga (Sashe na 159):



Dole ne mutumin da ke kula da gidan da aka rufe, ko kuma wurin da ke da alhakin bincika ya kyale jami'in 'yan sanda ko wanda ke aiwatar da garantin shigar wa don binciken. Idan ba za a iya samun damar shigawa ba, za a iya bin wasu hanyoyi kamar yadda tanadin ACJL masu dacewa suka tsara akan bincike a cikin sashe na 32, 33, 35, da 36. Za a iya bincika wafanda ake zargin shi idan an yi shakkar cewa ya boye wani abu ajikinsa.

A batun macen da ake zargi, dole ne wata mace ta gudanar da bincike, kuma za a iya kai ta ofishin 'yan sanda don wannan dalilin. Dole ne a yi da bincike a gaban shaidu biyu, kuma wanda aka ba da sammacin binciken zai iya ba da shaida daga unguwar shi.

Dole duk wani abinda aka samu daga wande ake zargi a lokacin bincike za'a lissafa su tsaf kuma wanda ake zargi da 'dan sanda, masu shaida duk zasu sanya hannu a takardar rahoton wadannan kayayyakin.

Mai Zama a Wurin Bincike zai iya Halarci Taron (Sashe na 150):

Wanda ke zaune a wurin da aka bincika ko kuma mutumin da ke madadinsu na iya kasancewa a wurin sa'ad a kan

tare da tallafi daga



binciken kuma yana iya neman kwafin takardar rahoton kayayyakin wadanda shaidu suka sa hannu.

Aiwatar da Takadar Bincike a Wajen da ba ikon Kotu ba (Sashe na 161):

Idan za a aiwatar da sammacin bincike a wajen da ikon kotu da ta bayar ya wuce, dole ne wanda ke aiwatar da shi ya mika shi ga kotun da ke da hurumin a wurin da za a gudanar da binciken kuma ya aikata a farkashin ja - gorancinsa.

Majistare na iya kai tsaye bincike a gabansa (Sashe na 162):

Mai shari'a na iya gudanar da bincike da kansa kan duk wani wuri da yake da ikon ba da sammacin bincike.

Tsarewan kayayyakin da aka samu (Sashe na 163):

Idan an gano wani abu da aka ambata a cikin sashe na 144 yayin aiwatar da sammacin bincike, 'yan sanda za su iya tsare irin kayayyakin har sai an yi shari'a ko kuma ci gaba da yin shari'a. Dole ne a shirya jerin abubuwan da aka kwato, wanda ke nuna ko an tsare su ko an sake su, kuma



a tura su zuwa ga Alkali ko Majistar da ya ba da sammacin.

Kotu Za a Iya zubar da kayayyakin da za su iya lalacewa (Sashe na 164)

Idan wani abin da aka kama zai iya lalacewa ko kuma yana da lahani, kotu za ta iya ba da umurnin zubar da shi a hanyar da ta dace.

BABA NA SHIDA IKO NA ALKALAI

A cikin dokar ACJL, alkalai suna da iko mai mahimmanci don tabbatar da gudanar da adalci. Wannan sashen ya bayyana wasu ikon da aka ba su alkalai a yanayi dabam dabam.

Kame kan laifin da aka aikata a gaban Alkali ko Magistare

Sashi na 45 ya baiwa Alkali ko Magistare ikon kama ko bayar da ikon kama wadanda ake zargi da aikata laifuka a gabansu. Da zarar an kama shi, Alkali ko Magistare za su



mika wanda ake zargin ga ‘yan sanda wanda zai ci gaba da daukan mataki da ake bukata.

Jama'a Za Su Taimaka a wajen Kamawa

Sashe na 46 ya kafa hakkin jama'a su taimaka wa alkalai, Magistare, 'yan sanda, da sauran mutane da aka ba da iko su kama waƙanda ake tuhuma ko kuma su hana su gudu. Saboda haka, alkali zai iya gaya wa jama'a su taimaka wajen kama mutumin.

Rigakafin Wasu Jami'an Gwamnati na Laifuka da Raunata Dukiyar Jama'a

Sashi na 71 ya baiwa alkalai, magistar, da sauran jami'an gwamnati da ke da alhakin kiyaye doka da kuma su umurci masu iko su saka hannu su hana aikatawan laififuka ko wata barna ga dukiyoyin jama'a.

Hafɛ-hafɛn Dukiya Wanda ake tuhuma da ya suka tsere

Sashi na 98 ya baiwa alkalai da magistare ikon ba da umarnin a daure dukiyar wanda ake zargin da ya kauce



wa doka bayan a bayar da takardar sammacin shi ko kuma an ba da sammacin shi.

Babban Alkali Zai amsa Tambaya game da Kotun bincike ko wurin da za a yi shari'a

Sashen 114 ya ba babban Alkali hakkin yanke shawarar kotun da ya dace don bincike ko kuma shari'ar laifi idan tambaya game da ikon kotun biyu ko fiye da haka a cikin jihar Kano.

Babban Alkali ko kuma Grand Kadi zai iya canja wurin shari'a

Sashi na 115 ya baiwa Babban alkalai ko Grand Kadi ikon mika shari'a daga kuto daya zuwa wata kotu domin a samu adalci ko zaman lafiya. Amman ikon nan bai zai yi aiki ba bayan da masu gabatar da kara suka gabatar da shaidun su. A cikin laamuran da ya shafi rubutacciyar kara, wani rukunin masu shari'a masu daraja za su iya bincika karan da kuma su ba da rahotonsu a lokacin da aka kayyade.



Alkali zai iya canja karar belin da Magistare ko kuma ' yan sanda suka ba da

Sashe na 178 ya baiwa alkali Kotun Mafi Girma damar ya bincika kuma ya canja yanayin belin da kotun Majistare ko kuma ' yan sanda suka kafa. Suna iya yanke shawarar ba da belin wanda ake tuhuma da ke tsare a cikin jihar.

Ikon Kotu ta ba da umurni a kawo mutumin da ya ke gidan yari gabansa

Kotun yana da ikon ba da umurni a dauki wanda ake zargi ko mai kare kanshi wanda aka saka a gidan yari, ko ofishin ' yan sanda, ko kuma wani wuri da aka sakawa a madadin kurkuku. A farkashin sashe na 169 na dokar, kotu (alkali ko magistre) za ta iya ba da umurni ga ofishin da ke kula da gidan yari su kawo mutumin gaban kotu a lokacin da aka kayyade a kwanan wata. Idan aka kawo mutumin a gaban kotu, nan da nan kotun yana da ikon ba da umurni da ya dace bisa umurnin ACJL. Wannan ikon ya sa kotun ya yi amfani da ikonsa bisa mutumin da aka saka a kurkuku kuma ya tabbata cewa zai halarci shari'ar. Ya sa kotun ya saka hannu sosai a shari'ar, ya bincika yanayin,



kuma ya dauki mata kai da suka dace don ya goyi bayan shari'a kuma ya tabbata cewa shari'a ta dace.

BABI NA BAKWAI

IKON ALKALIN MAJISTARE

Hukuncin Yankuna na Majistare da Kotunan Shari'a Musulinci

Sashe na 15 ya ba da cewa, bisa ga wasu tanadi na ACJL, kowane Alkali da Alkali na Shari'a za su kasance da ikon sarauta a dukan kasar sai dai idan ba a kyale wani yankin ko rukunin Gunduma ba.

Ikon Babban Majistare ya shugabanta da Majistare dake karkashin sa

Sashen 15 ya kuma ba da cewa Babban Alkali wanda aka nada zuwa rukunin Gunduma na Magisterial zai iya ja -goranci Alkali a Jamus daya cikin rukunin don ya taimaki wani Alkali a dukan al'amura na sarauta a cikin rukunin.



Ikon Kamawa na Alkali Majistare

ACJL ta zayyana ikon da majistare ke da shi na yin kama ko ba da umarnin kama wanda ake zargi da aikata laifi a gabansu. Sashe na 45 (1) ya bayyanar wannan hukuma ta ta'allaka ne da yanayin da mai shari'a zai iya ba da umarnin kama wanda ake zargin bisa ka'ida bisa hujjojin da wani ya gabatar musu da rantsuwar. Mai shari'a na iya gudanar da shari'ar kamar wanda ake zargin wani ne ya gabatar da su a gabansu. Duk da haka, idan alkali da kansa yana yin kama, dole ne su fi ikon yanke hukunci.

Alkalin Kotun Majistare na da damar yin ziyartar Ofishin 'Yan Sanda a kowane Wata

Sashi na 53 na dokar ya bukaci babban alkalin kotun majistare ko kuma wani majistare na da damar ya yi bincike ofisoshin 'yan sanda da wuraren tsarewa da ke cikin ikonsa a kowane wata.

Suna da ikon duba bayanankamawa, gurfanar da su kai tsaye, da bayar da belin wadanda ake tuhuma idan ya dace. Za a iya kai rahoton rashin bin ka'idojin da jami'an 'yan sanda suka yi ga Kwamitin da ke Gyaran Sashen Shari'a.

Sammaci ko Izinin Kira Idan Ba a Gabatar da Wanda ake zargi ba

A irin yanayin da wanda ake zargin baya halarta a kotu, sashe na 77 ya tanadi cewa dole ne Alkalin kotun ya bayar da sammaci ga wanda ake zargin ya bayyana ko kuma idan wanda ake zargin yana tsare a tsare ya bayar da sammacin gabatar da su a gaban kotu. Sai dai idan akwai dalilin da za a yi imani, bisa ga rahoton dan sanda ko wasu bayanai, cewa za a kawo cikas ga zaman lafiya, kuma ba za a iya hana shi ba sai an kama wanda ake tuhuma nan take, Alkalin kotun yana da hurumin bayar da sammacin kama shi a kowane lokaci.

Ikon yafe Ba da Halartan Kai na wande ake zargi

Sashi na 79 ya baiwa Majistare damar yin halarta na mutumin da ake zargi da aka kira don nuna dalilin shigar da karar don tabbatar da zaman lafiya. A maimakon haka, Majistare zai iya kyale wanda ake tuhuma ya wakilce shi da wani lauya idan sun ga ya dace kuma ya sami isasshen dalili mai kyau.



Karfar Kara da Rahoton Bayani Na Farko

Sashe na 129 na dokar ya ba Majistare iko tsarin shari'a. Duk lokacin da wanda ake tuhuma ya bayyana a gaban kotun majistare, alkalin kotun ne ke da alhakin karanta bayanan laifin da kuma bincikar ko wanda ake tuhumar yana da wani dalili da zai nuna dalilin da ya sa ba za a gurfanar da su gaban kotun ba. Idan wanda ake zargin ya amince da aikata laifin, alkalin kotun ya rubuta shigar da karar kuma zai iya yanke musu hukunci ba tare da bukatar tuhumar da ta dace ba. Sai dai idan wanda ake zargin ya musanta zargin, alkalin kotun ya ci gaba da sauraren wanda ya shigar da karar, ya binciki shaidu, sannan ya baiwa wanda ake tuhuma damar yi wa shedu tambayoyi. Idan alkali ya tabbatar da akwai dalilan da za a yi shari'a, za su gabatar da tuhume-tuhumen da ke nuna laifin da ake tuhumar su da shi su yanke hukuncin ko za a yi shari'ar a kotunsu ko kuma wata kotun majistare. Kari bayani kuma, idan alkali ya yi imanin cewa ya kamata a yi shari'ar da babbar kotu, suna da ikon mika karar da wanda ake zargi don shari'a.

Yin Kara da Matakain Sharia'a (Sashen 131):

tare da tallafi daga



' Yan Majistare suna da iko mai mahimmanci idan ana batun karɓar kararraki da mataƙain sharia'a. Kamar yadda sashe na 131 na doka, kowane mutumin da ya gaskanta, bisa dalili mai ma'ana ko mai kyau cewa wani mutuum ya aikata wani laifi, zai iya kai kara ga Majistare. Bayan aka karɓi karan, Majistare ya yi la'akari da zargin da aka gabatar. Bayan haka, Majistare na iya yin amfani da damarsa a wajen kin bayar da tsarin tare da rubuta dalilan ki ko kuma bayar da sammaci ko don tilasta wa wanda ake tuhuma ya bayyana a gaban Kotun Majistare da ke yankinsa.

Batun Sabis na Sammaci (Sashe na 132):

Za a iya bayar da sammaci kuma a yi musu hidima a kowace rana, har da Lahadi ko ranakun hutu.

Bayar da Sammanci ga Wanda ake zargi (Sashe na 133):

A cikin yanayin da fara ta kasance a gaban Majistare, kuma an yanke shawarar bayar da sammaci, shi Majistare yana da ikon bayar da irin wannan sammacin kama wanda ake zargi. Takardar sammacin ta ba da izinin kama wanda



ake zargin kuma ya bukaci su zo su bayyana a gaban kotu a lokaci da wuri da akasa amma ba zai wuce sa'o'i 48 bayan da aka kira su a gaban kotu don su amsa fara kuma a yi shari'arsu kamar yadda doka ta tanada.

Sammanci Bincike da Halin Binciken (Sashen 156):

Alkin Magistrare suna da ikon ba da sammacin bincike. Kamar yadda cikin sashe na 146 ya bayanar a tabbatar cewa Majistare a rubuta takadar sammacin bincike da hannunsa. Hakan yana tabbatar da cewa sammacin binciken yana da inganci bisa doka da izini daga jami'in shari'a da ya dace. Wannan sammacin yana ci gaba da aiki har sai an zartar da shi ko soke shi daga kotun da ta bayar.

Yadda Za a Yi Sha'ani Shaidu da Mai Kare Kansa (Sashen 251):

Majistare suna da ikon kula da shaidu da aka kama da sammanci. Idan aka kama mai ba da shaida, dokar ta bayyana cewa ya kamata a kawo su gaban Magistrare. Shi Magistrare na da ikon yanke shawara game da sake su ko kuma ci gaba da tsare su. Za a iya barin mai shaida ya lafi idan suka tabbatar mai shaida zai dinga zuwa sauraron



sharia'a. Amma, idan mai shaida ya kasa ba da kayan shaida da ake bukata, alkali zai ba da umurni a tsare su a lokacin da ake yin sauraron shari'a.

Ba da Hukunci a cikin Rashin Alkali ko Magistra (Sashen 316):

A cikin yanayi da alkali ko magistare da ya jagoranci shari'a ya kasa zartar da hukunci ko ba da horo saboda rashin lafiya ko kuma wani yanayi da ba za a iya guje wa ba, doka ta ba da damar wani alkali ko majistare ya yanke hukunci. Idan alkali ko majistare na farko ya rubuta da kuma ya sa hannu a takkardan hukuncin, sabon alkalin zai iya karanta shi a gaban mai kare kansa.

Ikon Tsare (Sashe na 364):

'Yan Magistare suna da ikon dakatad da shari'a sannan su tsare wanda aka tuhume shi har tsawon locacin da bai wuce sa'o'i 48 ko kuma a sake shi bisa beli. Wannan ikon yana baiwa alkalai damar guwada yadda za a bi da shari'a da sauri da yanke shawarar da ta dace yayin gudanar da shari'ar.



BABI NA TAKWAS

IKO NA MASU BINCIKE DA 'YAN LAUYAN SHARI'A

Ikon Ba da beli kafin a karbi tuhuma

Sashe na 50 na dokar ya ba da ikon 'sakin wanda ake tuhuma kan beli kafin a karbi tuhuma. Idan an tabbatar da cewa ba za a iya gama binciken lamarin nan take ba, dan sanda iya sallamar wanda ake zargin da sharadin ganewa. Ganewar na iya bukatar wanda ake zargin ya zyuwa ga ofishin 'yan sanda a duk lokacin da aka kayyade sai dai in an sanar da shi kar yayi haka. Kotun Majistare za ta iya aiwatar da ganewar da a ka shiga bisa ga bayanin da 'yan sanda suka bayar, ko ba tare da laifin da aka aikata ba.

Gurfanarwa Laifuka

Sashi na 123 ya bayyana ikon gurfanarwa da laifuka. Bisa ga tsarin mulkin kasar Lauyan Majalisa yana da ikon gurfanarwa laifuka. Sauran hukumomi kuma suna da ikon gabatar da kara. Wannan ya hadu da Lauya Majalisa ko jami'in shari'a a ma'aikatar ko sashe, lauyan da Lauya



Majalisa ya ba shi izini, ko lauyan da doka ta ba da izini ko wata doka ta majalisar dokokin jihar Nasarawa. Kari ga haka, 'yan sandan Najeriya da sauran hukumomin suna da ikon gurfanarwa da laifuka.

Jagororin Cinikin Matsalar (Plea Bargain)

Sashe na 272 ya gabatar da jagororin cinikin matsalar. An baiwa mai gabatar da kara damar karba kuma ya duba cinikin matsalar daga wanda ake tuhuma ko ya bayar ma wanda ake tuhuma da laifi cinikin. Masu gabatar da kara na iya yin ciniki da wanda ya ke kare kansa idan wanda aka yi masa laifi ko wakilinsa ya yarda. Wannan zai iya faruwa a lokacin ko bayan gabatar da shaidar mai gabatar da kara amma kafin a gabatar da shaidar mai kare kanshi.

Sauran Iko na Lauyan Majalisa

Sashe na 129 (9) na ACJL yana ba ' yan lauyan Majalisa ma su gabatar da kara damar yin ayyuka dabam dabam a cikin shari'o'i na laifi. An ba su aikin su gabatar da shaidu da kiran shaidu, da kuma yi musu tambayoyi don su tabbatar da laifin wanda ake tuhuma. Bayyana gaskiya yana da mahimmanci, kuma masu gabatar da kara dole ne



su ba da kariya tare da duk kayyaki da shaidu kafin shari'a don tabbatar da tsari na gaskiya.

Bugu da kari, sashe na 125 ya ba masu gabatar da kara damar ba da izinin cire kara a wasu yanayi, idan haka za sake wanda ake tuhuma. Sashi na 124 ya baiwa mai gabatar da kara (Lauyan Majalisa) damar shari'an laifuka kafin a yi hukunci idan aka ga ya dace don biyan bukatun shari'a. Kari ga haka, sashe na 153 yana karfafa masu bincike su nemi izinin bincike, hakan yana ba su damar tattara mahimman bayanai don binciken su.

BABI NA TARA

BIYAYYA GA WAJIBI NA RAHOTO NA WADANNAN MUTANNE:

A. ALKALAI

Idan shari'a ba ta soma cikin kwanaki 30 ko kuma ba ta cika ba bayan kwanaki 180 daga gurfana a gaban kotun majistare saboda tuhumen da aka kawo ta hanyar farko da ta biyu na kafa shari'a ta laifuka, dole ne kotun ta mika bayanan tuhumar da kuma dalilan batan lokaci ga babban alkali. An bayyana wannan a sashe na 127(4).



Ƙari ga haka, sashe na 127 (5) ya ba da umarnin cewa dole ne Kotun ta ba da rahoton duk wani shari'a, tuhume, tsare, da kuma shari'ar da aka yi a cikin Kotun ga Babban Alkali. Ya kamata Babban Alkali, tare da Kwamitin Kula da Shari'a ta Laifi, su mai da hanyoyin magance batan lokaci a wurin shari'a don su rage cunkoso a kotuna kuma su rage yawan mutane a gidan yari.

Bugu da ƙari, Hukumar da ke Gyara Sashen Shari'a tana da ikon bincika ƙarin bayani da aka bai wa Babban Alkali, don a tabbata cewa an yi amfani da shari'o'i da sauri. Kwamitin Ƙasashen ' Yan Adam zai iya roƙon shugaban alkali ya ba shi rohoto daga wurin babban Alkali.

B. SABIS NA GIDAN YARI (WURIN GYARA)

Rohoton Mai Kula da Gidajen Yari

Bisa ga sashe na 128 na doka, dole ne Mai Kula da gidajen yari ya mika wa Babban Alkali da Lauyan Majalisa rahoto a cikin kowane kwanaki 90. Waɗannan rohoton za su yi bayanai game da mutanen da ke jiran shari'a da an tsare su fiye da kwanaki 180 tun bayan gurfanar da su a gaban kotu. Wannan rohoto ya haɗa da wasu bayanai kamar su

tare da tallafi daga



sunaye, hotuna, kwanan wata da aka yi musu gurfanar da su ko kuma ranar da aka saka su a gidan yari, laifofinsu, kotunan da abin ya shafa, hukumar da ke gabatar da kara, da duk wani bayani da ya dace. Bayan samun waɗannan bayanana, masu karɓa dole ne su dauki matakan da suka dace don magance matsalolin da aka taso da inganta manufofin doka.

Kotu na iya ba da umarnin sakin fursunoni kafin a kammala hukuncin

A cewar sashe na 450, inda Mai Kula da Kurkuku wato Kwanturolan gidajen yari ya kayyade cewa fursuna ya cika sharuɗɗan da ke biyowa: (a) nuna halaye masu kyau yayin da ake yanke musu hukunci a gidan yari, da (b) sun yi akalla kashi daya bisa uku na zaman gidan yari (ko a cikin al'amarin daurin rai-da-rai), za su iya mika shawara ga kwamitin jin kai don nazari. Idan aka amince da shi, za a saki fursuna. Bayan an saki fursunonin, dole ne su yi shirin gyarawa a cikin gwamnati da ta dace ko kuma wani wurin da ya dace don saukafa nasarar shigarsu cikin al'umma.



C. YAN SANDA

Kididdigar Kayayyakin da aka Samu a jikin wanda ake zargi a lokacin bincike

Sashe na 33 na dokar ya nuna cewa dan sandan da ya kama ko kuma ya karbi wanda ake zargi daga wani mutum, dole ne ya yi rubuta bayanai game da wanda ake tuhuma da kuma duk wani kayayyakin da aka samu daga jikin wanda ake zargin. Idan mai mallakar kadarorin ko wani mai sha'awar ya nemi a saki kadarar, dan sanda na iya mika ta. Sai dai idan dan sandan ya ki sakin kadarorin, dole ne su kai rahoton bayanan kadarorin da aka kama daga hannun wanda ake zargin tare da bayar da cikakkun bayanai ga kotu.

Idan mai kayyakin yana bukar a saki mi shi kayayyakin, dan sanda na iya mika shi. Sai dai idan dan sandan ya ki sakin kayayyakin, dole ne su kai rahoton bayanan kayayyakin da aka samu daga jikin wanda ake zargin tare da bayar da cikakkun bayanai ga kotu.

Rijistar Rikodin Laifuka ta Tsakiya



Bisa ga sashe na 39, za a kafa rajistar rubuta laifuka ta jiha a cikin rundunar ‘yan sandan Najeriya. Wannan rajistar za ta kula da bayanan lantarki da na hannu na duk mutanen da aka kama, ko wanda aka sallame su, ko kuma aka yanke musu hukunci a cikin jihar. Kowace karamar hukuma, za a kafa rajistar rubuta laifuka don aika bayanai zuwa rajistary masu aikata laifuka ta jiha a Nasarawa da kuma babban rajistary na manyan laifuka da ke hedikwatar ‘yan sanda a Abuja. Hukumar ‘yan sandan jihar ce su tabbatar cewa an mika rohoton hukuncen da kotun ta yanke a duk shari’ar da ake yi wa rajistary laifuka ta jiha cikin kwanaki 30 daga an yanke hukuncin.

'Yan sanda za su kai rahoto ga Magistare ma su ikon kula

Sashi na 52 ya ba da umarni cewa jami'in da ke kula da ofishin 'yan sanda ko wani jami'i mai izini dole ne ya kai rahoto ga majistare mafi karshe ranar na kowane wata. Wannan rahoto ya kunshi shari'o'in duk wadanda ake tuhuma da aka kama ba tare da izini ba a cikin ikon tashar, ba tare da la'akari da ko an bayar da belinsu ko a'a ba.



Alkali, sa'ad da ya karɓi rahoton, ya aika su zuwa Kungiyar Gyara na Sashen Alkali, wadda take bincika rahoton kuma tana gargadi Lauyan Majalisa game da abubuwa da suka shafi kamawa, beli, da wasu al'amura. Idan ba a ba da rahoton da ake bukata ba, zai bukaci Majistare ya aika rahoto ga Babban Alkali da Lauyan Majalisa don a yi gyara da ya dace.

Za a miƙa Rahoto Kamawa na kowane wata huɗu ga Lauyan Majalisa

In ji sashe na 48, Dole ne Komishinan 'yan sandan da kuma shugabannin hujumomin da ke da izini su aiko da rubutun duk wata da aka kama a cikin jihar, har da cikakken bayani na waɗanda ake zargi ga Lauyan Majalisa. Kowane ofishin 'yan sanda ko kuma ko hukuma mai izin, dole ne su riƙa rajistar rubutun kamawa, su rubuta dukan waɗanda aka kama nan da nan a ciki. Lauyan Majalisa ne yake da hakkin kafa lantarki da takardar riƙa bayanan duka kame.

BABI NA GOMA

tare da tallafi daga



WASU MUHIMMAN TANADI

Kārewan Shaidu: Sashe na 239 ya ba da izini ga shaidu a wasu laifuffuka, kamar laifukan jima'i, da na ta'addanci, laifukan tattalin arzikin kudi, da kuma fataucin mutane, don ba da shaida ta hanyar kyamara. Dokar ta hana bayyana sunayen wadanda laifin ya shafa ko shaidu a gabban kotu. Ta shawara yin amfani da hadin haruffa da alkaluman a maimakon. Kotun na iya aiwatar da matakan karewa kamar shaidar hanyar haɗin yanar gizo, boyen shaida ko shaidu da kuma samun shaida na gwanaye a rubutu.

Rashin biyaya da Sashe na 239, za a iya haifar da sakawa a gidan yari zuwa shekara ɗaya.

Hukumar Gyara na Sashen Shari'a: ACJL ta kuma ba da wasu hakkoki ga Kwamitin Gyara sashin Shari'a da aka kafa a farkashin Dokar Kungiyar gyara bangaren shari'a ta Jihar Kano. Misali, a cikin sashe na 52 na ACJL, Kungiyar Gyara na Sashen Shari'a zata karbi da kuma ta binicika rahoto na kowane wata daga wurin su Majistare game da wadanda ake zargi da kama ba tare da izinin



sammaci ba. Za su ba da shawara ga Babban Lauyan Majalisar kan abubuwan da suka shafi kamawa, beli, da sauran batutuwa, da kuma daukar matakin gyara da ya dace don gyara idan aka kasa gabatar da rahoton da ake bukata.

Ayyukan Gudanar da Kwamitin Kula da Adalci na Laifuka (ACJMC) (Sashe na 443):

ACJMC ita ce ke da hakkin tabbatar da ingantaccen aiwatar da doka daga hukumomin da suka dace. An kafa manufar ayyukansa don nufin hanzarta shari'a laifi, rage cunkoso a kotuna da gidajen yari, samar da kyakkyawar dangantaka tsakanin rukunin shari'a da tattarawar binciken bayanin shari'a ta laifi da kuma aika rahoto na kowane watan hudu ga gwamnan, kuma a yi ayyuka da suke dace don gudanar da ingantaccen tsarin shari'ar laifuka.

KAMMALAWA

Dokar Gudanar da Shari'un Laifuffuka (ACJL) ya shafi kowa da kowa, ba wai na 'yan sanda da ma su hukumomin shari'a kowe. Yana da muhimmanci sosai a kan cewa



kowane mutum ya fahimce shi, kuma ya yi amfani shi yanda tsarin dokar ta ke bayyana.

Ta wannan kokari na lamiri, a matsayinm ‘y an jihar Kano, za mu iya fahimtar ha ko inmu da alhaki da ke kanmu, ta haka mu daidaita halayenmu da ka’idodin da aka rubuta a cikin dokan.